MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
JOSEPH A. APAP BOLOGNA

Seduta ta' l-14 ta' Marzu, 2012

Appell Civili Numru. 137/2007

John Rizzo proprio u fil-kapacita' tieghu bhala Kummissarju tal-Pulizija (324756M)

Vs

1. Michael Falzon u / jew 2. Saviour Balzan fil-kapacita' tieghu bhala l-Editur tal-Maltatoday

Il-Qorti,

Rat ir-rikors in ezami li bih l-attur talab sabiex il-konvenuti jghidu l-ghaliex ma ghandhomx jkunu kkundannati li jhallsu jew minn minnhom is-somma ta' mhux izjed minn hamest elef lira Maltin (LM5,000) bhala danni ai termini ta' l-Artikolu 28 tal-Kapitolu 248 tal-Ligijiet ta' Malta u dana stante illi b'artiklu ippubblikat fil-gurnal Maltatoday ta' nhar it-13 ta' Mejju, 2007 intitolat 'Policing one' enemies' (Dok 'JR1') il-konvenuti jew min minnhom immalafamaw lill-attur li l-ghan car li jtellfulu jew jnaqqsulu r-reputazjoni tieghu.

Bl-ispejjez. Il-konvenuti gew ingunti ghas-subizzjoni.

Rat id-dokument anness mal-istess rikors a fol 2 tal-istess atti.

Rat ir-risposta tal-istess konvenut il-Perit Michael Falzon (fol 5 u fol 6 ibid) u li biha espona bir-rispett:-

1. Illi preliminarjament in-nullita’ tar-rikors promotorju stante illi mhuwiex identifikabbli min huwa l-konvenut fil-kawza odjerna u dana peress illi l –attur ma identifikax ezattament lil min mill-konvenuti qieghed ifittex meta huwa harrek ‘u/jew’ u in ogni kaz l-esponenti mhuwiex l-editur tal-Maltatoday;
2. Illi preliminarjament u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-intempestivita’ tal-kawza odjerna stante illi l-esponenti ma giex interpellat la bonarjament u lanqas ufficjalment qabel ma giet ipprezentata l-kawza odjerna;
3. Illi preliminarjament ukoll u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-attur proprio u ma ghandu l-ebda interess guridiku fil-kawza odjerna stante illi l-artiklu de quo ma jaghmel l-ebda referenza ghall-istess attur proprio;
4. Illi fil-mertu u minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-pubblikazzjoni de quo mhix libelluza u/jew malafamanti la fil-konfront ta’ l-attur proprio u lanqas fil-konfront ta’ l-attur nomine dana stante illi fl-ewwel lok, il-pubblikazzjoni de quo tikkonsisti f’fatti sostanzjalment korretti liema fatti gew imxandra u mistqarra pubblikament mid-Deputat tal-Partit Laburista Dottor Michael Falzon fil-jiem ta’ qabel il-pubblikazzjoni de quo, liema stqarrija ma giet bl-ebda mod michuda mill-attur, u illi inoltre, fit-tieni lok, il-pubblikazzjoni de quo tikkonsisti f’fair comment u espressjoni ta’ oppinjoni jew value-judgement fuq l-istess fatti li l-esponenti huwa ntitolat jaghmel taht il-Kostituzzjoni ta’ Malta u l-Konvenzjoni Ewropeja Dwar id-Drittijiet u Libertajiet Fundamentali tal-Bniedem u skond il-gurisprudenza tal-Qorti Ewropeja Dwar id-Drittijiet u Libertajiet Fundamentali tal-Bniedem;
5. Illi fil-mertu wkoll u minghajr pregudizzju ghas-suespost, il-pubblikazzjoni de quo mhijiex libelluza stante

wkoll illi l-attur, bhala persuna li jokkupa kariga pubblika gholja f'ghajnejn il-pubbliku huwa tenut illi jirrikonoxxi kritika, sahansitra harxa, ta' l-operat tieghu u dana kif stabbilit minn gurisprudenza ormai pacifika;
6. Salv eccezzjonijiet ulterjuri;

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni ta' l-attur in subizzjoni.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta' Saviour Balzan (fol 13 ibid) u li biha espona bir-rispett:

1. Illi l-pretensjonijiet ta' l-attur John Rizzo fil-vesti tieghu personali huwa infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra tieghu stante li fl-imsemmi artiklu guranlistiku qatt ma saret ebda referenza ghall-istess John Rizzo b'mod personali, izda biss ghall-Kummissarju tal-Pulizija.
2. Illi bhal pregudizzju ghall-premess, il-pretensjonijiet ta' l-attur fil-vesti tieghu bhala Kummissarju tal-Pulizija huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda stante li r-rappurtagg u l-kummenti maghmula fl-artiklu gurnalistiku in kwistjoni jaqghu fil-parametri ta' 'fair comment' fil-qafas tad-dritt fondamentali ghall-espressjoni meta si tratta referenzi ghal ufficjal pubbliku.
3. Illi oltre dan, l-artikolu mertu ta' din il-kawza mhux bl-ebda mod intiz li 'jtellef jew inaqqas ir-reputazzjoni ta' xi persuna, kif jirrikjedi Artikolu 28 tal-Kap 248 tal-Ligijiet ta' Malta, izda jikkontjeni kummenti immirati lejn il-korp tal-Pulizija.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat il-verbal a fol 15 tal-istess atti minn fejn jirrisulta illi l-Qorti giet awtorizzata li tiddeciedi l-ewwel tlett (3) eccezzjonijiet sottomessi mill-konvenut, il-Perit Michael Falzon u li huma ta' natura preliminari fis-sentenza finali.

Rat il-verbal tas-seduta tad-19 ta' Jannar 2011 (fol 118 ibid) in-nota tal-attur pro et nomine (fol 119 ibid) u l-annessa dikjarazzjoni maghmula mill-konvenut, Saviour Balzan (fol 120 ibid), minn fejn jirrisulta li l-attur pro et nomine ma ghandux aktar pretensjonijiet fil-konfront tal-

konvenut, Saviour Balzan, wahdu u ghalhekk f'dan il-kaz ghandu jitkompla fil-konfront tal-Perit Michael Falzon.

Semghet it-trattazzjoni.

Ikkunsidrat

Illi l-attur (fol 17, fol 22, fol 36 u fol 49 et seq ibid) beda billi qal illi l-artikolu in esami esebit a fol 2 tal-atti u intitolat ' Policing one's enemies' kien malfamanti fil-konfront tieghu kemm personalment kemm minhabba il-kariga pubblika li hu jkopri peress li, permezz tieghu '…. Intefa' hafna tajn fuq l-integrita tieghu'. Dwar il-fatti in esami, hu xehed li f' Dicembru 2006 l-Avukat Dottor Michael Falzon kien gie fl-ufficju tieghu u nformah li kien irceva ittra anonima, kontenenti theddid fil-konfront ta' dan. L-istess Dottor Falzon kien talab investigazzjoni sabiex jigi rintraccat l-awtur tal-ittra kontenenti minacci. Ix-xhud kien talab kwerela, skond il-ligi, sabiex Dottor Falzon "... jghid jekk kienx lest jaghti l-kunsens tieghu caso mai niskopru minn kiteb l-ittra" liema kunsens filfatt inghata. Ghalhekk ix-xhud kien ikkonsenja l-ittra (ara l-kopja fol 39 ibid) lid-Dipartiment tal-Investigazzjoni Kriminali sabiex dan il-kaz jigi investigat (ara xhieda tal-Ispettur Paul Caruana u Christopher Pullicino a fol 23 u fol 25 et seq ibid rispettivament). L-istess Dottor Falzon kien informah, ukoll, illi madwar jumejn qabel kien ircieva ukoll, 'e-mail' anonima (ara fol 42 ibid) u minhabba li x-xhud hass li seta' kien ness bejn din u l-ittra, hu kien inkariga ukoll is-sezzjoni tas-'cyber crime' sabiex tippartecipa ukoll, fl-investigazzjoni. Difatti kien gie rintraccat l-awtur tal-'e-mail' imsemmija u ghalhekk il-Pulizija baghtet ghal din il-persuna suspettata vis-à-vis l-'e-mail' u gie esaminat il-'computer' ta' din il-persuna u fil-fatt kien irrisulta li l-'e-mail' kienet intbaghtet mill-'computer' taghha. Dwar dan il-kaz hadd ma kien tressaq quddiem il-Qorti kompetenti. Sussegwentement ix-xhud irrefera ghal partijiet tal-artikolu li, fil-fehma tieghu kienu ingurjuzi fil-konfront tieghu principalment ir-referenza bhala paragun, ghall-pulizija sigrieta fil-Germanja tal-Lvant, li, fi kliem l-istess xhud, hu kien gie mpingi bhala '… pupazz f'idejn id-Definity Leader' li semmejt' u r-referenza li hemm ghal '… the infighting

and internal views within the M.L.P.!' Ix-xhud kompla jghid illi fl-artikolu hemm allegazzjoni li skond l-esitu ta' l-investigazzjoni, jiena kont se nagixxi b'mod diskriminatorju 'Difatti jidher mill-artikolu li '… hemm allegazzjoni li jiena ghamilt l-investigazjoni sabiex nissodisfa xi fazzjoni fil-Malta Labour Party u dik immexxija minn Dr Michael Falzon' haga li x-xhud cahad b'mod enfatiku. Inoltre hu irrefera ghall-allegazzjoni illi fl-istess partit imsemmi '.. hemm persuni li jistghu jinfluwenzaw u jinterferixxu f'decizjonijiet li jittiehu mill-Pulizija 'In kontro ezami hu semma' illi kien jaf illi ftit qabel is-6 ta' Mejju tal-2007 kien hemm diskors mill-istess kwerelant, pero ma kienx jaf x'kien il-kontenut ta' dan id-diskors (ara fol 58 et seq ibid b'mod specjali l-partijiet 'highlighted'). Dwar dan id-diskors, gie ikkwotat lix-xhud il-kliem "x'ser naghmlu, Mike jekk jirrisultali X jew Y". Ghal dan il-kwerelant kien wiegeb li hu qed jawtorizza li jittiehdu proceduri "… kontra hu min hu".

Illi Dottor Michael Falzon (fol 33 et seq ibid) sema' illi hu kien gie paragunat bhala membru tal-Pulizija sigrieta barranija gja msemmija u li "…. Jiena influwenzat il-Pulizija sabiex jinvestigaw il-kaz tieghu" ("…. Li jiena gbidt l-ispak fuq il-Kummissarju tal-Pulizija". Hu ikkonferma li kien ltaqa mal-attur in konnessjoni ma ittri ta' theddid fil-konfront tieghu u l-investigazzjoni dwar danni. Hu kien gie mistoqsi ukoll dwar l-imsemmija kwerela u hu filfatt kien qal lill-attur li 'Jiena dispost nipprocedi permezz ta' kwerela skond il-ligi jekk, s'intendi, jirrizulta minn kienet il-persuna involuta … ikun minn ikun min jikser il-ligi sabiex jipprocedi".

Wara li ghaddew diversi xhur kien irceva telefonata minghand il-gurnalista Karl Stagno Navarra (ara fol 87 sa fol 91 ibid et seq ibid) li infurmah li kien ser jinkiteb artikolu dwar dan il-kaz.

In kontro ezami hu semma li kien minnu li ghamel id-diskors imsemmi fir-Rabat izda b'mod kategoriku jeskludi li qatt semma' fl-istess diskors illi hu kien "… qed jigbed l-ispak tal-Kummissarju tal-Pulizija" jew li qal lill-istess attur

"…. sabiex jinterferixxi fl-affarijiet interni tal-'Malta Labour Party'.

Illi l-persuna li allegatament kienet involuta fil-kitba tal-'e-mail' li ntbaghtet lil Dottor Michael Falzon gie prodott u filfatt Anton B Dougall (fol 72 et seq ibid). Dan ammetta li kien baghat l-'e-mail' deskritta minnu bhala "… parir politiku" …. "fuq xi strategija li kellha tittiehed dak iz-zmien" sabiex Dottor Michael Falzon "…joqghod attent minn dawn l-individwi" li "… ma jkunux qeghdin jaghmlu gid lill-individwu hu minn hu". In konnessjoni ma l-investigazzjoni, permezz ta' telefonata kien gie mitlub sabiex jmur fil-Kwartieri Generali tal-Pulizija minghajr ma gie moghti r-raguni ta' dan. Hawnhekk hu kien wiegeb ghad-domandi li sarulu mill-Ispettur Chris Pullicino biss dwar l-'e-mail' in esami. Inoltre kienu gew elevati mill-Pulizija 'computers'. Hu kien mar, ghal dan l-iskop xi sitt dabiet u kull darba kien jinghata 'police bail' wara li jiffirma darba fil-gimgha sakemm kien gie informat li ma kienx hemm kaz fil-konfront tieghu. In kontro ezami hu semma, in rigward l-artikolu in esami, li l-awtur tieghu qatt ma kien avvicinah qabel ma gie pubblikat. Inoltre hu eskluda li xi familjari tieghu kienu lmentaw dwar kif gie trattat mill-Pulizija anzi hu hass illi l-istess pulizija kellha d-dritt u d-dover li tinvestiga dan il-kaz deskritt minnu bhala oggett zghir. Inoltre dwar il-'computers', dawn kienu gew ritornati lilu.

Ikkunsidrat

Illi l-konvenut in sostenn ta' dak eccepit minnu (fol 53 et seq ibid) beda billi qal li kien qara artikolu fil-gazetta 'Matlatoday' u kien sar jaf bil-kontenut ta' dak li kien qal Dottor Michael Falzon fir-Rabat u hu kien ikkonkluda illi l-Pulizija "…went out of their way" u fil-fehma tieghi uzaw tattici drakonjani kontra persuna li kienet baghtet 'e-mail' inokwa fl-opinjoni tieghu …".

Inoltre skond il-konvenut, fl-opinjoni tieghu, il-Pulizija kienu ndahlu f'kwistjonijiet interni ta' partit politiku. Dwar l-'e-mail' in kwistjoni, ma kien hemm ebda indikazzjoni illi minn kien baghtu kien kiser il-ligi. Difatti skond hu l-'e-

mail’ u l-ittra anonima kienu kwistjonijet differrenti minn xulxin u seta kien hemm zball li dawk jigu trattati flimkien. Filfatt il-kaz kien sar gravi meta skond hu l-Pulizija kienu arrestaw (“gie maqbud minnhom”) il-persuna li kienet baghtet l-‘e-mail’ u din giet imgeghla tiffirma l-‘police bail’ darba fil-gimgha. Hawnhekk hu ammetta li kien zbalja meta kien kiteb illi din il-persuna kellha tiffirma kull jum. Dwar l-allegat abbuz ta’ poter mill-Pulizija, hu qal illi Dottor Michael Falzon kien qed juza l-Pulizija sabiex jikkontrolla l-liberta ta’ bniedem suspettat minnu li kien kontra tieghu. Inoltre hu kien tal-opinjoni illi f’kaz li kienet persuna ordinarja li kienet tmur ghand il-Kummissarju tal-Pulizija bl-‘e-mail‘… ma kienx jigri dak li gara’ u ‘… dan kollu li gara’ peress li minn ghamel il-kwerela … kien id-’deputy leader’ … ‘u kellu l-biza li kien hemm nies fil-partit imsemmi ‘… li setghu jinfluwenzaw l-agir tal-Kummissarju …’. Dwar dak li ntqal fl-artikolu in konnessjoni ma’ telefonata li l-attur kien ghamel lil Emanuel Cuschieri fuq kaz estranew ghal dak in esami liema punt kien sar accenn ghalih fix-xhieda tal-attur, il-konvenut jsostni li dan l-agir kien pass falz.

Konsegwentement u abazi tal-premess, il-konvenut jsostni li dak li kiteb fl-artikolu kien kritika tal-agir tal-attur deskritt minnu bhala ‘high-handed. <u>In kontroezami</u> hu sema’ li qatt ma kien avvicina lill-attur jew lill-Avukat Michael Falzon qabel ma kiteb u ppubbllika l-istess artikolu izda kien kitbu fuq dak li jinghad fit-traskrizzjoni tad-diskors gja msemmi tal-istess Dottor Michael Falzon. Inoltre hu kien jaf li kien hemm involuta ukoll ittra anomina izda ma kienx jaf li seta kien hemm ness bejn l-‘e-mail’ u l-ittra anonima. Inoltre kien minnu, ukoll li ma kienx jaf x’jfisser ‘police bail’ u ma kienx jaf lil Anton B Dougall kien inghata ‘police bail’ sabiex jsiru l-esamijiet rilevanti fuq il-‘computers’ elevati mill-lat tekniku. Inoltre kien konsapevoli illi f’kaz ta’ theddid, kien hemm il-htiega ta’ kwerela tal-parti.

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi qabel id-decisjoni fuq il-meritu ghandu jsir accenn ghall-ewwel, it-tieni u t-tielet eccezzjoni sottomessi mill-konvenut rimanenti. Kif jidher mill-atti, waqt is-smiegh tal-

kawza u anke fit-trattazjoni, wiehed jista’ jghid illi dawn l-eccezzjonijiet gew injorati u ma sar l-ebda accenn ghalihom la fuq bazi ta’ fatt u lanqas legali. Effettivament jista jinghad illi l-konvenut rimanenti kien facilment identifikabbli, li l-azzjoni giet tentata kontra z-zewg konvenuti bil-Qorti tintalab tiddikjara min minnhom hu responsabbli ghad-danni mitlubin jew inkella t-tnejn flimkien bhala awtur u editur rispettivament, li m’hemmx il-htiega fuq xi bazi legali li ssir xi forma t’interpellazjoni qabel ma tigi intavolata l-azzjoni. Inoltre kawza bhal dik in esami tista’ tigi presentata anke personalment ossija ‘proprio’.

Illi ghalhekk, dawn it-tlett eccezzjonijiet ghandhom jigu skartati.

<u>Ikkunsidrat</u>

Illi, fil-meritu l-istess Qorti tixtieq tirrileva s-segwenti fatti kif risultanti mill-provi prodotti u kif hawn fuq esposti:

a) Kollox jidher li nbeda meta Dottor Michael Falzon ghamel rapport personalment lill-attur in rigward <u>ittra anonima</u> allegatament kontenenti kliem ta’ theddid fil-konfront tieghu. F’kazijiet ta’ theddid, hemm rikjest mill-Kodici Kriminali (artikolu 339(e) u 339 (2)) li procedure fil-Qorti ma jinbdewx ‘ex ufficio’ izda permezz ta’ kwerela tal-parti allegatament leza. Jidher mid-diskors bejniethom illi dan il-punt ingieb a konjizzjoni ta’ Dottor Michael Falzon, li xtaq li f’kaz li l-awtur ta’ din l-ittra jigi skopert, jkun minn jkun, l-istess attur kellu jitressaq quddiem il-Qorti kompetenti.
b) Fl-istess perjodu ta’ zmien, l-Avukat Falzon kien zvela ukoll illi kien irceva ‘e-mail’ ukoll u l-attur, korrettement, kien qal illi l-awtur ta’ din <u>seta</u>’ kien dak tal-ittra anomina. Ghalhekk l-investigazzjoni tal-kaz, imxiet fuq dan il-binarju billi saret l-investigazzjoni da parti taz-zewg sezzjonijiet tal-Pulizija msemmija.
c) Din l-investigazzjoni waslet ghall-identifikazzjoni tal-awtur tal-‘e-mail’ cjoe Anton B Dougall. Hawnhekk il-Pulizija <u>talbet</u> lil dan sabiex jmur fil-Kwartieri Generali tal-Pulizija u hawnhekk ammetta li kien awtur tal-istess ‘e-

mail' izda mhux tal-ittra. Peress li l-investigazzjoni kellha tissokta billi jigu esaminti 'computer' jew 'computers' appartenenti lill-istess persuna fuqha gie impost skond il-ligi, l-hekk imsejjah 'police bail' bl-obbligu tal-persuna li tiffirma darba fil-gimgha fl-istess Kwartieri. Din is-sitwazzjoni baqghet issehh sakemm il-Pulizija spiccat l-investigazzjoni taghha vis-à-vis l-istess persuna u l-involviment taghha f'dan il-kaz.

Ikkunsidrat

Illi f'kazijiet bhala dak in esami, din il-Qorti pprovat zzomm bilanc bejn id-dritt tal-istampa li tinforma lill-pubbliku u dwar fatti ta' interess pubbliku u f'kaz ta' persuna b'kariga pubblika, tirrispetta d-dritt tal-istampa li taghmel kritika, anke harxa u li tista' twegga, fil-konfront tal-istess persuna. Minn naha l-ohra ghandu jigi rispettat, ukoll, id-dritt tal-istess persuna li tigi salvagwardjata r-reputazjoni taghha.

Ikkunsidrat

Illi dan premess, il-Qorti qrat bir-reqqa', l-artikolu in esami sabiex tara li hu fondat fuq fatti veritjeri u f'kaz ta' kritika, tara li ma giex oltrepassat il-limiti ta' 'fair comment' gustifikabbli f'socjeta demokratika.

Ikkunsidrat

Illi mill-artikolu in esami, jirrisulta illi l-konvenut rimanenti:-

a) irrefera ghal kaz ta' Anton B Dougall bhala wiehed li kien qed jigi investigat bil-metodi uzati mill-Pulizija Sigrieta tal-Germanja tal-Lvant, il-hekk msejjha '<u>STASI</u>' u allega li l-attur agixxa, fil-qadi ta' dmirijietu, bhal li kieku l-investigazzjoni saret bil-metodi notorji uzati minn din il-Pulizija Sigrieta esistenti li stat nieqes effettivament minn kull garanzija li ghandu jkun hemm fi stat verament u genwinament demokratiku. Dan b'mod evidenti ma hux minnu. Difatti jidher li l-Kummissarju agixxa entro l-parametri tal-ligi. Anke Anton B. Dougall ikkonferma fix-

xhieda tieghu li ma kellu xejn x'jilmenta mill-Pulizija fl-investigazzjoni ta' dan il-kaz.
b) Jghid illi l-Kummissarju tal-Pulizija agixxa bhal li kieku kien xi pupazz immexxi mill-Avukat Michael Falzon. Dan certament ma hux il-kaz. Difatti jidher li l-Kummissarju, meta sarlu r-rapport, agixxa kif obbligat mill-ligi, fis-sens li jigi investigat kaz sabiex, possibilment, jigi identifikat l-awtur ta' reat in rigward l-ittra anomina involuta b'Dottor Michael Falzon jaghmilha cara li, f'kaz li din il-persuna, ghandhom jittiehdu proceduri kriminali kontra taghha, hi min hi.

Ikkunsidrat

Illi fid-dawl ta' dak premess it-talbiet attrici, ghandhom jigu akkolti. In rigward il-'quantum' ta' danni, il-Qorti ser tiffisshom 'arbitro boni viri' fis-somma ta' €2,000.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti waqt li tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-kaz in rigward Saviour Balzan u tiddikajra l-procediment ezawrit f'dan ir-rigward tilqa' t-talbiet attrici kif dedotti mir-rikors in esami vis-à-vis il-konvenut, Michael Falzon u tikkundanna lil dan il-konvenut sabiex jhallas lill-attur, fil-kwalitajiet tieghu premessi, s-somma ta' €2,000 bl-imghax legali mid-data tallum stess sa dik tal-pagament effettiv kif ukoll l-ispejjes ta' dawn il-proceduri.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------